

Kapitola 3 **VÝPLŇOVÝ BLESK**

Dvojnásobná expozice

Hodně lidí považuje blesk za techniku používanou výhradně při nízké hladině osvětlení (při slabém osvětlení), případně přímo za tmy. Výplňový blesk (fill-in, vykrývací blesk) tomuto předsudku odporuje, protože se používá při světle, či dokonce na přímém slunci. Může se to zdát zvláštní až nepotřebné, ale ve skutečnosti se jedná o velmi užitečnou techniku, kterou může využít i běžný amatérský fotograf.

Výplňový blesk se někdy označuje také jako „synchro slunce“, což nám do jisté míry osvětluje jeho význam: využívá dva zdroje světla zároveň – denní světlo a elektronický blesk.

Existuje až nečekaně velké množství různých situací, ve který můžete výplňový blesk s výhodou využít, jsou i situace, ve kterých je jeho použití nutností. Jak se v této kapitole dozvíme, pomocí výplňového blesku můžeme ovlivňovat celkový kontrast snímku, zvýšit či snížit rozsah jasů, které poskytuje okolní světlo. Můžeme jím ovlivnit jas pozadí nebo ho použít jako techniku pro úpravu hloubky pole ostrosti. Hlavní důvod použití výplňového blesku je však estetický. Pro fotoreportéry nebo fotografy svateb je neocenitelnou pomůckou, protože jim umožňuje pořizovat jasné a kvalitní fotografie neopakovatelných okamžiků.

KAPESNÍ SLUNCE

Výplňový blesk je zásadní pro fotografie událostí. Díky němu může přidat slunce zataženému dni nebo sluneční svit dokonce posunout tak, aby osvětloval správné místo.

Výplňový blesk můžete ale úspěšně použít i při fotografování jiných objektů. Někteří fotografové krajiny jej používají ke stylizaci svých snímků, protože se tím zdůrazní popředí snímku. Dokumentární fotografové, jakým je třeba Martin Parr, umí z obyčejné fotografie vytvořit nevšední záležitost pouhým výplňovým bleskem.

Spojení blesku a denního světla vytváří komplexnější expozici. V podstatě jde o dvojitou expozici kombinující obraz z blesku s obrazem s okolním světlem. Výsledkem je možnost ovládat barevné vyvážení obrazu a vytvářet různé obrazové efekty. Jediným omezením využití výplňového blesku je vzdálenost. Blesk má omezený dosah, a to i za slabého světla, a za denního světla s nastavenou malou clonou (více zacloněný objektiv) je těžké jeho účinek vůbec zachytit. Vzhledem k tomu, že zbytek scény je osvětlen denním světlem, však postačí, když blesk osvětlí jen významnou část kompozice.

ABSTRAKTNÍ DŮRAZ

Vestavěný blesk je často užitečnější za plného denního světla, než v noci. Na uvedené ukázce úspěšně osvětluje a dosycuje barvy dopravní značky a směřuje pozornost na velice názornou nápovědu toho, co se stane automobilu, když neuposlechne tuto výstrahu.

OSVĚTLENÍ KRAJINY

Blesk není v krajinářské fotografii užitečný ve stejném smyslu jako pro portréty. Výplňový blesk v tomto příkladu odhaluje barvu a detail skal na pláži, aniž by při tom ztratil šedavý nádech irského počasí a krajiny v pozadí. (Poznámka redakce: blíže se možnostmi použití blesku v krajinářské fotografii zabývá Jiří Havel ve své knize Jak fotografovat krajinu, Zoner Press, 2007).

Zvýšení kontrastu pomocí výplňového blesku

Pochmurné počasí často vede k pochmurným až nudným snímkům, protože je dané osvětlení je příliš měkké. Zatažená obloha a vyšší obsah aerosolu rozptýlí veškeré světlo a scénu rovnoměrně osvětlí. Takový snímek v podstatě postrádá stíny a vy proto nemáte žádné informace o prostorové hloubce. Barvy jsou tak utlumené, že se spojují v temnou, zakalenou šed.

Bez blesku

V takovýchto podmínkách je zapotřebí zkusit získat z nich co nejvíce a najít objekty zájmu fotografa, kterým takové světelné podmínky prospívají. V případě, že je objekt přiměřeně malý a můžete se přiblížit dostatečně blízko, je výplňový blesk schopen scénu zcela proměnit. Často stačí jen vysunout blesk nebo zapnout funkci pro vynucený, „fill-in“ blesk a stisknout spoušť.

S bleskem

POUŽITÍ VÝPLŇOVÉHO BLESKU

Spojení osvětlení z blesku a denního světla pro zdůraznění tmavých detailů je s moderními digitálními SLR snadné. Fotoaparáty s vestavěným bleskem udělají vše za vás, stačí jen blesk aktivovat. Sářkové dedikované blesky pracují stejně – zaznamenají intenzitu světla a vyzáří přesně tolik světla, kolik je třeba k osvětlení tmavých míst.

Aby nebylo vyplnění tak nápadné, měl by být o něco slabší než okolní světlo – o 1/2EV nebo 1EV. Pomocí kompenzace blesku na fotoaparátu nebo blesku nastavíte přesnou hodnotu, o kterou se má blesk lišit od denního světla. Blesk se jednoduše nastaví v režimu s prioritou clony na větší clonu než je ta, kterou jste nastavili na objektivu. Když vám expozimetr radí, že je potřeba clona f/11 a 1/125 s, nastavte na blesku, že používáte clonu f/8 a tím jeho výkon zmenšíte. Výplňový blesk by měl jen vyplnit („fill“) scénu a ne být hlavním zdrojem světla.

V těchto případech tedy výplňový blesk přidává tolik potřebný kontrast scéně. Blesk zabudovaný přímo ve fotoaparátu sice nevylepší modelování stínů na objektu, ale už jenom samotné osvětlení popředí oproti tmavšímu pozadí oddělí výrazně popředí od pozadí a vyvolává tak dojem trojrozměrnosti.

Tato technika s výplňovým bleskem je vhodná zejména pro portréty a je přímo darem z nebes pro svatby, kde není možné čekat na lepší světelné podmínky nebo používat lepší (ale hůře přenosné) zábleskové zařízení.

Výplňový blesk by neměl snímek ovládnout, ale měl by umocnit světla tak, jak to mdlé okolní světlo v některých případech nedokáže. Dokud jste předmětu blízko – řekněme na vzdálenost několika kroků – blesk dodá fotografovaným osobám jiskru v oku a jemně její rysy zaplaví světlem.

Další výhodou je zvýraznění barvy předmětu nebo jeho blízkého okolí. Může tomu tak být u portrétů, při kterých barva oblečení fotografované osoby dodává snímku živost.

LEMUŘI

Za oblačného dne vypadá snímek (dále vlevo) bez dalšího osvětlení šedě a chybí mu štáva. Blesk (pravý obrázek vlevo) dodává scéně potřebný kontrast a barvu.

Bez blesku

S bleskem

V ZÁŘÍ REFLEKTORU

Tyto dva snímky byly fotografovány za tak slunečného dne, že nebylo možné využít přímé světlo. Fotografování tedy probíhalo ve stínu zahradní stěny. Bez použití blesku je obličej nevěsty tmavý. Řešením byla trocha umělého sluníčka, tedy zabudovaného blesku fotoaparátu.

Snížení kontrastu výplňovým bleskem

Bez blesku

Výplňový blesk však funguje dvěma způsoby. Nejen že přidává kontrast ve mdlých, tmavých či nevýrazných světelných podmínkách, ale naopak dokáže snížit příliš vysoký kontrast na přijatelnou úroveň, především na přímém slunci.

Učebnicový příklad je fotografování v protisvětle, obvykle postava, která stojí ke slunci zády a tudíž má obličej ve stínu. Senzor fotoaparátu nedokáže správně změřit expozici při jasném pozadí s tmavým popředím zároveň, což většinou končí buďto přezářenými, přepálenými světly nebo tmavými oblastmi se slitými stíny.

Řešením tohoto expozičního problému je právě krátké intenzivní světlo blesku. Dokáže osvětlit tmavé popředí a dosáhnout lepšího rozložení tónů celého obrázku. Znamená to, že fotoaparát musí umět nastavit sílu záblesku tak, aby odpovídala vyvážené celkové expozici.

Tato metoda nás nejen zbaví nechtěných siluet, ale osvědčí se i při přímém slunečním záření z boku či

S bleskem

STROM

Výplňový blesk úplně změní povahu tohoto obrázku. Celý obrázek ztrácí účinek, pokud je osvětlen pouze polorozptýleným světlem zezadu. Výplňový blesk kombinovaný se zbývajícím denním světlem vytváří mnohem zajímavější snímek.

zepředu. Portréty na slunci představují obecně tvrdý oříšek, protože nerozptýlené směrové světlo vrhá stíny na obličej osoby – okolo očí, pod nosem a pod bradou. Záblesk světla z blesku takové stíny zjemní či dokonce úplně odstraní. Problém s kontrastem je tak vyřešen.

SILUETA SOCHY

Vyplnění stínů pomocí blesku je v tomto případě velmi jemné (nahoře). Bez blesku starobylá socha v popředí ztmavne a začne splývat se stromy. Vestavěný SLR blesk odhaluje barvu a strukturu sochy.

CATCHLIGHTY

Catchlight je termín používaný umělci, který značí velmi světlý, bílý, odlesk v očích fotografované osoby. Tato nápadná bílá skvrna je odrazem hlavního zdroje světla. V portrétní fotografii je catchlight nejen zajímavým detailem snímku, ale také obrázek celkově oživuje díky „jiskře v oku“.

Musíme si uvědomit, že při pohledu na portrét (potažmo na skutečnou osobu) si nejprve prohlédneme její oči. Potom prohlédneme zbytek obličeje a vrátíme se ke zkoumání očí. Vzhled očí je tedy pro kvalitu portréту zásadní.

Catchlight odráží velikost a tvar zdroje světla. Vestavěný blesk udělá malý catchlight, tvar a velikost catchlightů studiových světel závisí a mění se s použitým příslušenstvím – deštníky a softboxy.

Výplňový blesk

Bílý kulatý odlesk v oku je způsoben přímo naměřeným vestavěným bleskem.

Studiový záblesk

Dvojitý obdélníkový catchlight byl vytvořen párem softboxů na studiových světlech.

TVARY

Různé tvary a umístění osvětlení vytváří různé tvary catchlightů i jejich pozici v oku.